

ՆԱՄԱԿ ՊՈԴԼԱԿՐԻՍՅԷՆ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱԿՈՐ ԹՎԻԹԱՅԷՆ)

ՍՈՑԻԱԼ, 16 Ապրիլ

Տեղեւոյ օսմանն չըմանակներու մէջ կայծակի արագութեամբ չըմանաւ մեծ մարդասպանին անկման և Մէնմէտ Ե.ի գահակալութեան աւետիսը, ամսոյս 14ին գիրքը, ճիշդ ժամը 6ին, Քաղաքական շրջանակներու մէջ ալ մեծ ուրախութիւն ու տոնաց այս լուրը։ Իրիկունս՝ օսմ ղեկավարներու անմիջապէս զարդարուեցաւ կարմիր օսմ. դրօշներով, և արա-գափոյթ պատրաստութիւններ տեսնուեցան՝ տոնելու համար Սուլթան Մէնմէտ Ե.ի բարձրացումը՝ Օսմ. Գահը։ Դեռ պահա-կան փոխանորդ՝ առժամեալ ներկայա-ցուցիչ Բէֆֆը պէյ անմիջապէս գնաց պալատ իմաց տալու Ֆէրիմանս թագաւորին, միեւնոյն ժամանակ արտաքին գործոց նախարարութեան։ Այսպէս երկիւստուս ժամ 11ին օսմ. ղեկավարներու շքեղ կերպով գործարարած էր, իսկ պաշ-տօնեաները պաշտօնական զգեստներով շնորհաւորութիւնները ընդունեցին։ Բոլոր օտար ղեկավարներուն կողմէ զատ զատ, ինչպէս նաեւ Ֆէրիմանս թագաւորին կողմէ Պ. Չափրաշիքօֆ շնորհաւորեց Բէֆֆը պէյը՝ նոր Սուլթանին զանակալու-թեան առթիւ։ Նոյնպէս կառավարութեան կողմէ արտաքին գործոց նախարար Փափ-րէֆօֆ, և նոյն նախարարութեան առա-ջին քարտուղար Տիմիթրիք շնորհաւորե-ցին Սուլթան Մէնմէտ Ե.ի յաջակական բարձրացումը Օսմ. Գահուն վրայ։ Այցե-լուծները մեծ պատիւներով կը մտնա-րուէին։ Ինչպէս Բէֆֆը պէյ, նոյնպէս և ձեւատ պէյ մէն ջանք կը թափէին ընդունելութիւնը շքեղ ըմպելու համար։ Կէս օրէն յետոյ ժամը 3ին տեղի ու-նեցաւ ընդունելութիւնը օսմանն ինչա-տակներուն։ Հայ, թուրք, յոյն, պուլկար կ'անապատին ուրախ դէմքով գալ շնոր-հաւորել նոր Սուլթան Մէնմէտ Ե.ի զանակալութիւնը։ Հնչական կառակ-ցութիւնէն երկու ներկայացուցիչներ ջերմ ընդունելութիւն գտան։ Ճեմատ պէյ, առեւտրական գործակալաւոր իր ցուակ-ցութիւնը յայտներ է. «Ճիշդ այս ուրա-խալի վայրկեաններուն մէջ, մեզ համար ցուակի է, որ Աստուայի մէջ այսպիսի անախորժ և պահարկաւոր ղեկավար պա-տանեցան. յուսով ենք որ մեր նոր կա-ռավարութիւնը, իր գլուխը ունենալով նոյնպէս ազատասէր Սուլթան մը, պէտք եղած միջոցներ պիտի ձեռք առնէ յա-ռաժիկային չիղապարելու համար նոյն-օրինակ ղեկավար. միեւնոյն ժամանակ պիտի անախորժ լայն բարեկարգութիւններ ընէ Անաստուի մէջ»։ Ճեմատ պէյ որ անկեղծ և սրտանց ազատասէր երեստարդ մըն է, կրկին և կրկին ցուակցութիւնները յայտ-ներ է Աստուայի ջարդերուն մասին, ինքը, Ապաշիբաքի, երկու ժամանակ է ի վեր կը պաշտօնավարէ հոս և ամէնուն հաւաք-րութեան արժանացած արատաւոր երի-տասարդ մըն է։ Կը պատկանի Ժէօն-Թուրք կազմակերպութեան։ Պուրքար մա-մուսն ալ ուրախութեամբ իր հրատարակէ կարեւոր յօդուածներ Սուլթան Մէնմէտի մասին։

ՄԿՈՏԻՍ ՆԵՐՍԷՍԻԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆԲԸ

ԱԶԱՑ ԿԱՐԴԻՆՅԱՆ

Կ'ենթադրեմ որ Անաստուի մօտաւոր և նոյն իսկ հեռաւոր նահանգները թրի-թիկ րուպներ ապրելու վիճակի մը մաս. նուաճ են այժմ, նոյն իսկ այն պարզա-հերուն բերմամբ որոնք կանխեցին պղ-պական վերջին գիտութեան գործողու-թիւնները և անոնց յաջորդեցին։

Միամտօրէն մեր կուսակցական ան-թագնաւոր երեւակայած շարժումը քիչ քիչ յայտնի կ'ըլլայ թէ անարական կա-շառուած ու յետաքրքիլ պետերու մէկ դաւադրութիւնն էր՝ Սահմանադրութեան դէմ լարուած, իրեն մեղաւոր ունենա-լով Հայկուն ու անոր հետեւող անասման շուրջը մոլեգնող փաթիլոցաւորներուն և բէաքսթիւններուն։ Ասիկա ամէնէն տը-խուր և ցուալի անակալութիւնն է մէկն է որուն դիմացը գտած ըլլայինք ինքզինք-նին, Օսմ. Սթրազուրութեան հոշակու-մէն ի վեր։ Ինչ և է. անուշտ այդ մասին առաջիկային աւելի երկարօրէն խօսելու տարիք պիտի ունենանք։ Հիմակ իրողու-թիւնը այն է որ, բէաքսթիւնական ծա-խողուած և ամբողջովին ջուրը ինկած դիւալին շարժումին հեղինակներէն չա-տերը՝ Բուսմալի արտաքար բանակին մերձեցումը իմանալուն պէս կ'իրի գրին դէպի Անաստուի գաւառները, օմաճը շոգենաւանդով ծովեղերեայ քաղաքներ, իսկ ուրիշներ Անաստուի երկաթուղիով ներքին քաղաքներ ապաստանելու։ Այս փախուստիկները՝ իսլամ մոլեգնանդու-թեան այն դիրքը կը կազմեն որ ա-մէնէն զարշիւի ոճիրներուն ընդունակ է. փաթիլոցաւոր աւազակներ ու եղևու-

նագործներ, անելի կերպով տգէտ և ցա-ծողի։ Աստու ժամտախի մը պէս հաս-ն են հիմակ զաւառին զանազան անկիւ-նները, իրենց յետադիւական ու եղևու-կան ծրագիրներուն լայն ու արձակ սա-պարէղ գտնալու և արդէն իսկ Անաս-տուի դժբախտ գաւառներուն մէջ ի վա-րուց անտի գաղանարար մակարդած որ ջաջած անուղղալ և պինդգլուխ բէաք-սթիւն ու ստուար դասակարգին կողմէ գր-կաբաց լնդուներութեան արժանանալու յոյսով լեցուած։

Ամէնը այս չէ։ Անցեալ շաբաթ օրուն իրենց կայծակնաւոր պատուհասումէն յե-տոյ, Պոլսոյ զօրաբանակին ապստամբ գիտութիւններն անոնք որ անձնատուր ըլ-լալ չուզելով հրացանին առին ու կ'ծիւր գրին, գրեթէ ամբողջութեամբ անցան ասիական ցամաքը և լեռ, դաշտ, ձոր կ'արկելով՝ ջանացին ժամ առաջ անգլին անընդհատ մը գնել իրենց ու ազատարար բանակին մէջտեղ, անոր աններող հար ուսածներէն դերձ մնալու համար։ Կը քա-լեն հիմակ այս փախստական և իրով ու վրէժով լեցուած գիտութիւնը, կը վազեն դէպի Անաստուի դժբախտ գաւառները, իրենց ամբողջ մոլեգնութիւնը թափելու համար տեղուի մասնաւորապէս՝ հարկ կաշ ըսելու։

Պուսէն դէպի ասիական նահանգները թափուող այս կառուի ու մոլեգնող հրոսակներուն գործելիք նախճիրներուն դէմ օսմ. կառավարութիւնը ինչ միջոց ներ կը մտածէ. կարելի է անախորժ մնալ վտանգի մը հանդէպ որ այնքան մօտաւոր է և այնքան սոյոգ։

Միւս կողմէ, ասիական իսլամ տգէտ ամբողջները որքան թիւաքիչ ու քաղա-լերական օրինակ մը պիտի մղուին գտնալ կիրիկեան կոտորածներու անելի իրա-կանութեանը մէջ։ Եւ ինչէն գիտանք թէ այն սեւ ձեռքը որ Աստուայի աննա-խորժաց ջարդը պատրաստեց, երկեցած չէ միւսեւ աւելի վերին նահանգները, և ասոնք ալ իրենց կարգին չպիտի ենթա-կուին հուրի և սուրի։ Ներկայ կառավա-րութիւնը կանխագուշակաւ ինչ կարող և արագափոյթ անօրինութիւններ կ'ընէ ասանկ պատահականութեան մը համար։ Տարիներէ ի վեր միւսեւն ունեւ, միւս-նոյն պարագաներու տակ ա'լ բազմաթիւ անգամներ տեղի ունեցած կոտորածները բաւական դասեր չեն որպէս զի օսմ. ու և կառավարութիւն — կը բաւէ որ բարեա-ցակամ ըլլաւ՝ յանկարծակի չգալ և ծրագրուած կոտորածներու գործադրու-թիւնը ժամանակին արգելէ։

Անա' կ'ըսենք. ամէն բան նպատակաւոր է, որպէսզի գաւառները ենթարկուին նոր ջարդերու։ Ճեմատը Մուսալմէտի հա-զարէ աւելի անդամներ — ինչ անաւոր խուժան — Անաստու փախել են։ Ասոնք հնչեցական մօրթեր պիտի հազեն հոս և ձեռնուռնայն պիտի մնան։ Արդեօք ինչ ձիւներ պիտի բերին ինչեք Հայերուն գրե-խուս։ Եւ գեղեցիկ օրին մէկն ալ, երբոր գոյժերը իրարու ետեւէ հանին, պիտի տեսնեք որ կառավարութիւնը պիղատա-սովայիլ ժեղով մը իր անպատասխանա-տուութիւնը պիտի հռչակէ իրուր աշխարհի։ Համոտեան պատրուակը վերջացաւ ալ ևս. յետ այսու թափուած մէկ կաթիլ արեան իսկ հաշիւը օրուն կառավարու-թեանէն կը պահանջուի։ Զգուշութիւն։ Բաժակը լեցուած է ալ։

ՆԵՐՍԷՍԻԱՆ

ԱՍԱՆԱՅԻ ԶԱՐԴԸ

ՍԻ

ԲԱՐԻՁԻ ՀԱՅԵՐԸ

ԲՈՂՈՒԻ ՄԵՍ ՄԻԹԻՆԿ

Ինչպէս նախնիացաւ որ մեր Բարիկի թղթակիցը գրած էր, Բարիկի Հայերը Աստուայի մէջ կատարուած զարնուրի ջարդին դէմ բողոքելու համար, հոգալ մը-թիւնի մը կառավարութեան էին նախագա-հութեամբ Տիգրան իւսն Բէլէկեանի։ Այս անգամ մեր թղթակիցը հետեւեալ նոր տեղեկութիւններ կը հաղորդէ. —

«Միթիկը տեղի ունեցաւ ապրիլ 25ին (Ն. Տ.) Սթրազուրի պողոտային վրայ գտնուող քահնի մէջ։ Ութը հարիւրէ աւե-լի Հայեր և անգլիկ թիւով ծրանապետին ներկայ էին։ Այս առթիւ բազմաթիւ Հա-յեր և ծրան սպանիւր բանախօսութիւններ կատարեցին, հայազգի Պ. Բոլիս, խօսե-ցաւ մօտ երկու ժամ, պատկերացնելով արհաւիրքն ու զուլուրդն որ տարիներէ ի վեր կը տիրէ ամբողջ Հայաստանի մէջ և մասնաւորելով իր խօսքը ներկայ ջարդին վրայ, յուզեալ լնդեղով նկարագրեց այն զառն վիճակը որուն մէջ կը գտնուի աչ-սօր Կիրիկոյ ինքն հայութիւնը։ Իր բա-նախօսութիւնը ճիշ մըն էր ցուի ու տոնը ջանքի մէջ գտնուող հայութեան։ Յետոյ Ֆրանսական ազգին անունով խօսեցան բազմաթիւ ծրանապետներ և Հայեր որոնք դատապարտեցին ու զննադատեցին Եւ-

րոպայի անտարբերութիւնը, որ երեքը բան մը չբրաւ Հայաստանի մէջ տարիեւ-րէ ի վեր անընեալ Հայութի ձեռքով սեղի ունեցած ջարդերը և արեւմտահայութիւն-ները կասեցնելու համար։ Ուրիշներ ջրն-նադատեցին Երևանաւոր-Թուրքերը որոնք իշխանութեան գլուխը անցնելէ յետոյ չպատեցին հին ջարդերու կազմակերպիչ ներք՝ այսպէս տկարութեան անխոստ փանելի արարք մը ի գործ դնելով։ Յե-տոյ կազմուեցաւ երկու պատուիրակու-թիւն. մէկը գնաց արտաքին գործոց նա-խարար Պ. Բիշուի և միւսը Բարիկի օսմ. ղեկավար Նուսմ փաշայի մօտ բողոքելու համար։ Այս առթիւ կազմուած է նպատա-հաւք յանձնաժողով մը, որ միւսեւ ամ սոյս վերջը նշանակելի գումար մը պիտի կարծալ զրկել Պատրիարքարան, ջարդին վայրը բաշխուելու համար։ Միթիկը յե-տոյ հետեւեալ երկու հեռագիրները ուղ-ղեց. առաջինը բողոք՝ Սելանիկի Մ. և Յ. Քոմիտէին և միւսը շնորհակալութեան Աստուայի անգլ. հիւպատոսին։

Անաւարկ այդ հեռագիրները. —

«Սելանիկի Մ. եւ Յ. Քոմիտէին» Բա-րիկի Հայ գաղթականութիւնը՝ 1. Կը շնոր-հաւորէ զձեզ Սահմանադրութիւնը պաշտ-պանելու և բռնաւորական ըմբիւր տա-պալելու նպատակաւ ձեր ի գործ դրած ջանքերուն համար։

2. Զեզ կը ներկայէ իր ցաւակցու-թիւնները ազատութեան նահատակ պաշ-տներուն վատթօրէն սպանութեան առթիւ։

3. Իր գաղթը իր արտապալակ կի-կոյ ջարդերուն համար և ձեզմէ կը խնդրէ միջամտելու համար որպէսզի անմիջապէս ղեկավարական յանձնախումբ մը ուղարկուի պաշտու համար ջարդերը և օրինական պատիժը տալու համար յանցաւորներուն։ 4. Օսմանեան Հայրենիքը կազմող ա-մեն ցեղերուն համար ազատութեան, ար-դարութեան և հաստատութեան հիմնարկ վրայ հաստատուած քաղաքականութեան մը յաջականակը որպէս և բոլոր անկեղծ ազատականաց միջեւ սերտ միութիւն կը մտնէ։

*. Ասանայի Անգլիկան Էկզարքոսին. «Բարիկի Հայ գաղթականութիւնը իր կազ-մակերպած այս իրիկունս մեծ միջոցին մէջ, միանայնութեամբ քուէարկեց իր ջեր-մագին երախտագիտութիւնը հաւակ անձ-նախորդին երդը ձեռ այն ընթացքին հա-մար որուն փորձը տուիք պաշտպանելով Հայերը. սոյն քաղաքին մէջ կատարուած վերջին ջարդին պատճառ»։

*. Քաղաք. Ժողովը երէկ գումար-ուեցաւ Բերայի Արտեստանոցի քահնի մէջ և մասնաւորաբար զբաղեցաւ Ասա-նայի ջարդի խնդրով, որ այսօրեւ փո-խանակ մարելու, արժանաւորութեան վրայ է։ Առջեւ վայրէն հեռագրեալ նոր ու ման-րաման հեռագիրներ հասած են ազգ. Պատրիարքարան, որոնք կը նկարագրեն աղետին անաւորութիւնը և գոհուած մեծ թիւը։ Քաղաք. Ժողովը որոշեց ազգու-միջոցներու ձեռնարկել, զիմուսներ ընդ և բոլորին ու հեռանդապահունները զրե-կը միմիայն ճամբու ծախքը տալով։

*. Տեղապահ Սրբազանին առաջնոր-դութեամբ՝ Աստուայի հետ առեւտրական գործառնութիւններ ունեցող կարգ մը վաճ. առականներ պիտի զիմեն վարչապե-տին, պահանջելով որ ուղղակի կառավա-րութիւնը տայ վճատուց հատուցումը։

*. Կըսուի թէ՝ Աստուայի առաջ-նորդ Մուսեղ եպ. Մերսին հասեր է, բայց հրամանի մը վրայ հարկադրուի է ա-պաստանել անգլիական մարտնաւերէն մէկուն մէջ։

*. Իզմիրի առաջնորդ Դուրան Սըր-բազանի նախաձեռնութեամբ տեղւոյն բա-րեկեցիկ ազգայններէն ինչպատ Ասա-նայի ժողախոս կարօտեալներուն, 300 ու-կիէ աւելի արժողութեամբ ալիւր, լու-քիւս և կաշեթա հաւաքուեց և ղրկուեց է Մերսին։

*. Աստուայի դժբախտ աղէտեալնե-րուն ուտելիք, բնակարան և հազուստ տալու համար, կ'ըսէ Սալաւի, կառա-վարութեան կողմէ հրաման տրուեցաւ տեղական իշխանութեան։

*. Անգլիական և Ֆրանսական դեա-պատաւորներուն հասած մարմարան և պաշտօնական հեռագիրներ կը ծանուց-նեն թէ՝ ջարդը, թալանը և հրգեղ ամ-բողջովին աւերակ դարձուցած են Ասա-նայի եթէ օգնութիւն չըլլայ, կ'ըսեն միջ հեռագիրները, հազարաւորներ պիտի մոռնին անթուկիէն. պէտք է դատել և կախել ողորդութեանը։

*. Նախարարաց Խորհուրդը եր երէկի նիստին մէջ, Աստուայի աղէտեալներուն օգնելու համար կարեւոր գումարի մը ղրկուելը որոշած է։

*. Գերմանացի մը որ ջարդի առեւ-Աստու կը գտնուի եղեր և հաղիկ կրցած է փախչել, շատ քստմեղեցուցիչ եղանակով մը կը պատմէ անարկու խոզութիւնները որ պատահած են հոս։ Ասոնցմէ մէկը ամէնէն սոսկալին ու ամէնէն անաւորն է։

Խուժանը՝ չաւաականաւորով անինայ թա-լանէ, ջարդէն, հրիզուութեան, 10-15 հայ աղջիկներ և կիներ բռնաբարած է խոզօրէն և ետքը ամէնքը մէկ քովէ քով կախած է պատէ մը վար։

ՄԵՆ՝ ՀՈՒՆԵՀԱՆԻՍՏ. — Ինչպէս ծանուցած էինք արդէն վաղ ժամը 3ին (Լ. Թ.) Շիլի («Հուրբէթ Թէթսի») կոչ-ուած վայրը թաղուած օսմանցի նահատակ ղեկավարներուն վրայ հոգեհանգստեան ա-րարողութիւն մը պիտի կատարուի և բա-նախօսութիւններ պիտի արտասանուին՝ նախաձեռնութեամբ «Կիկո» և «Կալոտոյ» երգիծաթերթերու։ Վստահ ենք որ ամէն Հայ անհատ պիտի փութայ իր յարգանքը արտայայտելու այն հողակոյտին վրայ, ու-րուն տակ ննջած են ազատութեան քա-ջարի նահատակները։

ԿԱՆԱՆԻՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ. — Խա-բերդէն ապրիլ 9 թուականի հեռագիրէ մը կը տեղեկանանք թէ՝ քաղաքին և չըլա-կաներուն մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։ Բոլոր կուսակցութիւնները համե-րաշխութեան մէջ են։ Նոյնպէս Օրտուի, Տրապիզոնի և Կիրասոնի մէջ ալ բնաւ շարժում չկայ եղեր։ Վստահ մէջ կատար-եալ խաղաղութիւն կը տիրէ և հակա սահմանադրական ու և շարժում չկայ։

*. Երգիկային կը գրեն. — Վերջին օ-րերս Սահմանադրութեան դէմ եղած դա-ւադրութիւնը և այդ առթիւ Պոլսոյ մէջ պատահած չիթիութիւնները Հայերու և Թուրքերու մէջ յուզում յառաջ բերին. չէրասիկ պաշտպան մոլեգնող և յետա-դիմական դատաւարը թէեւ մեր քա-ղաքին մէջ ալ փորձեց մտքերը պղտորել, սակայն անպաճող անցաւ. թէ՛ խառն ազ-գաբնակութիւնը և թէ՛ մասնաւորաբար ղեկավարեցող դատաւարը ցոյցեցող հա-տատեց թէ պատրաստ է Սահմանադրու-թեան ի պաշտպանութիւն ամէն կարգի զոհողութեան. մասնաւոր գոհունակու-թիւն պատճառեց նոր ժամանած միջոց իրարահմի փաշայի հայրենասիրական յա-տարարութիւնը։ Սահմանադրութեան հա-նա. ղեպ երեւան եկած վտանգին հետացու-մին լուրը խաղաղատեութեամբ ընդուն-ուեցաւ հայ և թուրք հասարակութեան կողմէ. ուրախալ էր այն ընդհանուր երեւոյթը որ արտայայտուեցաւ չըլակայ բոլոր քաղաքներու ժողովուրդին կողմէ Ազատութեան նախարարական գաղտնի պաշտ-պանութեան համար։

«ԽԱՆԻՍՏ» — Տրապիզոնի մէջ շարժմէ մը ի վեր սկսած է հրատարակուիլ Խա-րիսիս անուն Երեսայ թերթ մը։

ԽԱՆԻՍՏԻՆԻՍ Դաշնակցական Երթա-կոմիտէն կը ծանուցանէ թէ ծանօթ դէպ-քերուն պատահաւ յետաձգուած է այն վիճակահանութիւնը որ տեղի պիտի ու-նենար ամսոյս 19ին։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԴԵՊԷՐ

ԿԵՍԱՐԻՍ, 8 ապրիլ

Ասկէց առաջ Կեսարիոյ ծանօթ դէպքը օրը օրին իր յարակից պարագաներովը մանրամասնօրէն հաղորդած էինք։

Էնկուրիի նախորդ կուսակալ Հազմ պէյ, իրեն. քննիչ Կեսարիա հասնելէն ետքը, փոխանակ կառավարչատան վրայ յարձակելու՝ յանգնող թուրք խուժանին պարագլուխները փնտրելու, մասնաւոր նպատակով պահելը՝ Հայերն ալ սոյն գոր-ծին մէջ խառնելու մտօք, ազատութեան հռչակման ժամանակ իրմա իրաւի փաշայի նախաձեռնութեամբ կազմուած, և վերջին ղեպքին հետ ու և կապ ու անհոյութիւն չունեցող Իթթիհատ ու Թէրազը Գոմի-թէին անդամակցող յոյները դուրս ձգե-լով, միմիայն ինչեւ կազմալուծուած Իոմիթէին անդամակցած հայերէն մէկ քանին՝ ամբաստանեալ իրաւներու հետ՝ «ճիւնհա», այժմ պաշտօնով Շքոտրա գտնուող Լիվանուլգի փաշայ ալ «ճիւնհա» մարաստանելով պէտք եղած թուրքերն ալ պատրաստել տալով մեկնեցաւ Կեսա-րիայէն։ Սակայն եկու տես որ Էնկուրիի «Ջէյթիթ Իթհաթիլ» նախորդ կուսակա-լէն անաշտ գտնուելով հայերուն մասին, «Մէնի մուհաբէմէ» վրէժն տուաւ, իսկ միւս ամբաստանաւորներուն նկատմամբ ալ տեղի ունենալիք դատաւարութիւնը Զորումը դատարանին առջեւ կատարուե-լուն որոշում ապով խնդիր վերջացուց։ Աստուայի Հազմի «Կաշալ-թալար» գա-լուն ու կատարած զննութեան արդիւնքը։ Էնկուրիի Լիվանուլգի ատենանի որո-չումին հետեւող ընտանաւորները քանի մը օր առաջ հակողութեան տակ Զորում գացին. միայն Գալիլի վաճարի և Հաճի Զիւհուի խոնարհ, իմամզատէ Մէնմէտ պէյ՝ սոյն «նաղըր տալայի» ու-րոշման ըստ օրին ղիտողութիւն ընելով 35 օր բանտարկութիւնէ ետք ազատ ար-ձակուեցան օրինական երաշխաւորու-թեամբ։ Զարմարեցին ան է որ նա-խորդ կուսակալը՝ ինչո՞ւ համար կառա-վարի ձեմալ պէյը բնաւ հարցուփորձ չըրաւ, եղելութեան մասին կարծիքն ան-

գամ առնելու պէտք չտեսաւ, աւելի զարմանալին կայ՝ ան ալ ծանօթ դէպ-քին օրը Կեսարիոյ միւսքի ու Գալիլի Է-Ֆէնտիներու կողմէ ներքին գործոց նա-խարարութեան քաղաւած ստիպողական հեռագիրով ապահովութիւնը խանգար-ուած է ըսելով մը վաշտ գործերու Պոլսէն առաքուր խնդրած էին, Հազմ պէյը ինչո՞ւ համար Միւթթի ու Նայիպ էֆ.նե-րուն կարծիք

